Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 15 kwietnia 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (UE) nr 604/2013 – Ustalenie państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – Artykuł 27 – Środek prawny – Uwzględnienie okoliczności zaistniałych po wydaniu decyzji o przekazaniu – Skuteczna ochrona sądowa

W sprawie C-194/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Conseil d'État (radę stanu, Belgia) postanowieniem z dnia 12 lutego 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lutego 2019 r., w postępowaniu:

H.A.

przeciwko

État belge,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen (sprawozdawca), A. Kumin i N. Wahl, prezesi izb, E. Juhász, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: M. Krausenböck, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 9 listopada 2020 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu H.A. – J. Hardy, advocaat, M. El Khoury i I. Fontignie, avocates,

– w imieniu rządu belgijskiego – C. Pochet, M. Jacobs i P. Cottin, w charakterze pełnomocników, których wspierali D. Matray, J. Matray, S. Matray i C. Piront, avocats,

– w imieniu rządu niderlandzkiego – K. Bulterman i C.S. Schillemans, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – G. Wils i M. Condou-Durande, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 lutego 2021 r.,

* Język postępowania: francuski.

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 27 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (Dz.U. 2013, L 180, s. 31, zwanego dalej „rozporządzeniem Dublin III") oraz art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy H.A., obywatelem państwa trzeciego, a État belge (państwem belgijskim) w przedmiocie decyzji Office des étrangers (urzędu ds. cudzoziemców) oddalającej wniosek H.A. o udzielenie azylu i nakazującej mu opuszczenie terytorium Belgii.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2013/32/UE

3 Artykuł 46 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60) stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wnioskodawcy mieli prawo do skutecznego środka zaskarżenia przed sądem w następujących sytuacjach:

a) decyzji podjętej w sprawie ich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, w tym decyzji:
   (i) o uznaniu wniosku za bezzasadny w zakresie dotyczącym nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
   (ii) o uznaniu wniosku za niedopuszczalny […]
   (iii) podjętej na granicy lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego […]
   (iv) o odstąpieniu od rozpatrzenia wniosku […]

b) odmowy wznowienia rozpatrywania wniosku po jego umorzeniu […]

c) decyzji o cofnięciu statusu ochrony międzynarodowej […]

[…]

3. Aby spełnić wymogi w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby skuteczny środek zaskarżenia zapewniał pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych […] co najmniej w postępowaniach odwoławczych przed sądem pierwszej instancji".

Rozporządzenie Dublin III

4 Motywy 4, 5 i 19 rozporządzenia Dublin III są sformułowane następująco:

„(4) W konkluzjach [Rady Europejskiej przyjętych podczas nadzwyczajnego posiedzenia] z Tampere [(Finlandia) w dniach 15 i 16 października 1999 r.] stwierdzono także, że [wspólny europejski system azylowy] powinien zostać uzupełniony, w krótkim terminie, o precyzyjną i sprawną metodę ustalania, które państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie azylu.

(5) Metoda taka powinna być oparta na kryteriach obiektywnych i sprawiedliwych, zarówno dla państw członkowskich, jak i dla zainteresowanych osób. W szczególności powinna ona umożliwiać szybkie ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego, tak by zagwarantować skuteczny dostęp do procedur udzielania ochrony międzynarodowej i nie powinna zagrażać celowi, jakim jest szybkie rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.

[…]

(19) W celu zapewnienia skutecznej ochrony praw zainteresowanych osób należy określić gwarancje prawne oraz prawo do skutecznego środka zaskarżenia w odniesieniu do decyzji dotyczących przekazania do odpowiedzialnego państwa członkowskiego, zgodnie w szczególności z art. 47 [karty]. W celu zapewnienia przestrzegania prawa międzynarodowego skuteczny środek zaskarżenia w odniesieniu do takich decyzji powinien obejmować zbadanie zarówno stosowania niniejszego rozporządzenia, jak i sytuacji prawnej oraz faktycznej w państwie członkowskim, do którego wnioskodawca jest przekazywany”.

5 Artykuł 2 tego rozporządzenia stanowi:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia:

[…]

g) »członkowie rodziny« oznaczają – o ile rodzina istniała już w kraju pochodzenia – następujących członków rodziny wnioskodawcy, którzy przebywają na terytorium państw członkowskich:

– małżonek wnioskodawcy lub jego partner stanu wolnego, z którym pozostaje on w stałym związku […]

– małoletnie dzieci pochodzące ze związków, o których mowa w tiret pierwszym, lub małoletnie dzieci wnioskodawcy […]

– jeżeli wnioskodawca jest małoletnim i nie pozostaje w związku małżeńskim – ojciec, matka lub inna dorosła osoba odpowiedzialna za wnioskodawcę […]

– jeżeli beneficjent ochrony międzynarodowej jest małoletnim i nie pozostaje w związku małżeńskim – ojciec, matka lub inna dorosła osoba odpowiedzialna za niego […]”.

6 Artykuł 10 wspomnianego rozporządzenia przewiduje:

„Jeżeli wnioskodawca ma w państwie członkowskim członka rodziny, którego wniosek [o udzielenie ochrony międzynarodowej] nie stał się jeszcze przedmiotem pierwszej decyzji co do istoty w tym państwie członkowskim, to państwo członkowskie jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, pod warunkiem że zainteresowane osoby wyrażą taką wolę na piśmie”.

7 Artykuł 17 tego samego rozporządzenia stanowi:

„1. Na zasadzie odstępstwa od art. 3 ust. 1 każde państwo członkowskie może zdecydować o rozpatrzeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w tym państwie przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, nawet jeżeli za takie rozpatrzenie nie jest odpowiedzialne na podstawie kryteriów ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu.

[…]

2. Państwo członkowskie, w którym złożono wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej […] lub odpowiedzialne państwo członkowskie może w dowolnym momencie, zanim zostanie podjęta pierwsza decyzja co do istoty, zwrócić się do innego państwa członkowskiego o przejęcie wnioskodawcy, by połączyć wszelkie osoby należące do rodziny ze względów humanitarnych opartych w szczególności na względach rodzinnych lub kulturowych, nawet jeśli to inne państwo członkowskie nie jest odpowiedzialne zgodnie z kryteriami ustanowionymi w art. 8–11 oraz 16. Osoby zainteresowane muszą wyrazić zgodę na piśmie.

[…]”.

8 Artykuł 27 rozporządzenia Dublin III ma następujące brzmienie:

„1. Wnioskodawca […] ma prawo wniesienia do sądu skutecznego środka zaskarżenia w formie odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie, z powodów faktycznych lub prawnych, decyzji o przekazaniu.

2. Państwa członkowskie zapewniają zainteresowanej osobie rozsądny termin na skorzystanie z prawa do wniesienia skutecznego środka zaskarżenia na mocy ust. 1.

3. Na użytek odwołań lub wniosków o ponowne rozpoznanie dotyczących decyzji o przekazaniu państwa członkowskie określają w swoim prawie krajowym, że:

a) odwołanie lub wniosek o ponowne rozpoznanie daje zainteresowanej osobie prawo do pozostania w zainteresowanym państwie członkowskim do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie; lub

b) następuje automatyczne zawieszenie przekazania, a zawieszenie to wygasa po upływie pewnego rozsądnego okresu, w którym sąd – po dokonaniu dokładnej i wnikliwej analizy wniosku – podejmuje decyzję, czy odwołanie lub wniosek o ponowne rozpoznanie powoduje zawieszenie przekazania; lub

c) zainteresowanej osobie daje się możliwość złożenia do sądu w rozsądnym terminie wniosku o zawieszenie wykonania decyzji o przekazaniu do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie. Państwa członkowskie zapewniają skuteczny środek zaskarżenia, zawieszając przekazanie do czasu podjęcia decyzji w sprawie pierwszego wniosku o zawieszenie. […]

4. Państwa członkowskie mogą postanowić, że właściwe organy, działając z urzędu, mogą podjąć decyzję o zawieszeniu wykonania decyzji o przekazaniu do czasu rozstrzygnięcia odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie.

5. Państwa członkowskie zapewniają, by zainteresowana osoba miała dostęp do pomocy prawnej oraz, w razie potrzeby, pomocy językowej.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby zainteresowana osoba uzyskała, na swój wniosek, bezpłatną pomoc prawną, jeżeli nie jest w stanie ponieść kosztów związanych z taką pomocą. […]”.

Prawo belgijskie

9 Artykuł 39/2 loi du 15 décembre 1980, sur l’accès au territoire, le séjour, l’établissement et l’éloignement des étrangers (ustawy z dnia 15 grudnia 1980 r. w sprawie wjazdu na terytorium, pobytu, osiedlania się i wydalenia cudzoziemców) (*Moniteur belge* z dnia 31 grudnia 1980 r., s. 14584), stanowi w ust. 2:

„Conseil [du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców, Belgia)] orzeka o stwierdzeniu nieważności, w drodze wyroków, w przedmiocie pozostałych skarg opartych na zarzucie naruszenia istotnych wymogów proceduralnych lub wymogów proceduralnych przewidzianych pod rygorem nieważności, zarzucie przekroczenia uprawnień lub nadużycia władzy”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

10 W dniu 22 maja 2017 r. H.A. złożył wniosek o udzielenie azylu w Belgii.

11 Po wysłuchaniu H.A. w dniu 31 maja 2017 r. Office des étrangers (urząd ds. cudzoziemców) zwrócił się w dniu 22 czerwca tego samego roku do organów hiszpańskich o jego przejęcie.

12 W dniu 4 lipca 2017 r. organy hiszpańskie zaakceptowały ów wniosek o przejęcie H.A.

13 W dniu 1 sierpnia 2017 r. urząd ds. cudzoziemców oddalił złożony przez H.A. wniosek o udzielenie azylu i nakazał mu opuszczenie terytorium Belgii.

14 H.A. zakwestionował tę decyzję przed Conseil du contentieux des étrangers (sądem do spraw cudzoziemców) w drodze skargi wniesionej w dniu 25 sierpnia 2017 r., podnosząc w szczególności, że jego brat przybył do Belgii w dniu 22 sierpnia tego samego roku, że brat ten złożył w tym państwie wniosek o udzielenie azylu oraz że niezbędne jest, aby – w celu zapewnienia rzetelności postępowania – ich wnioski były rozpatrywane łącznie.

15 Wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r. wspomniany sąd oddalił tę skargę. Wyrok ten częściowo opierał się na stwierdzeniu, że okoliczności związane z przybyciem brata H.A. do Belgii miały miejsce po wydaniu spornej decyzji przez urząd ds. cudzoziemców i z tego względu nie mogły zostać uwzględnione przy ocenie zgodności z prawem tej decyzji.

16 W dniu 28 grudnia 2017 r. H.A. wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku do sądu odsyłającego. Na poparcie tej skargi podnosi on, że Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) naruszył jego prawo do skutecznego środka zaskarżenia wynikające z art. 27 rozporządzenia Dublin III i art. 47 karty, ponieważ odmówił on uwzględnienia okoliczności zaistniałych po wydaniu decyzji o przekazaniu w celu zbadania zgodności tej decyzji z prawem.

17 W tych okolicznościach Conseil d’État (rada stanu, Belgia) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 27 [rozporządzenia Dublin III], rozpatrywany odrębnie oraz w związku z art. 47 [karty], należy interpretować w ten sposób, że w celu zapewnienia prawa do skutecznego środka zaskarżenia sąd krajowy, w stosownym przypadku, powinien uwzględnić okoliczności zaistniałe po wydaniu decyzji w sprawie »przekazania dublińskiego«?”.

W przedmiocie dalszego istnienia przedmiotu sporu w postępowaniu głównym

18 Rząd belgijski utrzymuje, że postępowanie w sprawie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy umorzyć. W istocie H.A. nie ma już interesu prawnego w złożeniu skargi kasacyjnej, ponieważ w dniu 31 stycznia 2019 r. władze belgijskie rozpoczęły rozpatrywanie jego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, a następnie w dniu 28 sierpnia tego roku przyznały mu azyl.

19 Sąd odsyłający, wezwany przez Trybunał do wskazania, czy uważa, że odpowiedź na jego pytanie jest nadal konieczna do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, odpowiedział, iż chce podtrzymać wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

20 Sąd ten wyjaśnił w szczególności w tym względzie, że skarga kasacyjna w postępowaniu głównym wciąż nie jest bezprzedmiotowa, ponieważ dotyczy orzeczenia sądowego, a żadna okoliczność faktyczna nie może skutkować jego usunięciem z porządku prawnego. Niemniej jednak sąd ten uważa, że gdyby okoliczności powołane przez rząd belgijski były prawdziwe, kwestia dalszego istnienia interesu prawnego H.A. w uzyskaniu kasacji zaskarżonego wyroku mogłaby rzeczywiście się pojawić. Jednakże sąd ten nie może orzec z urzędu i bez przeprowadzenia kontradyktoryjnej debaty, że interes ten przestał istnieć oraz że odpowiedź na zadane pytanie nie jest już konieczna do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.

21 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału procedura przewidziana w art. 267 TFUE jest instrumentem współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi, dzięki któremu Trybunał dostarcza sądom krajowym elementów wykładni Unii, które są im niezbędne dla rozstrzygnięcia przedstawionych im sporów [wyroki: z dnia 12 marca 1998 r., Djabali, C-314/96, EU:C:1998:104, pkt 17; a także z dnia 19 listopada 2019 r., A.K. i in. (Niezależność Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego), C-585/18, C-624/18 i C-625/18, EU:C:2019:982, pkt 69].

22 Zgodnie z równie utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i który powinien przyjąć na siebie odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, należy dokonanie oceny, w świetle szczególnych okoliczności sprawy, zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym po to, aby tenże sąd krajowy był w stanie wydać swoje orzeczenie, jak i znaczenia dla sprawy pytań zadanych Trybunałowi. W związku z tym, jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest w zasadzie zobowiązany do wydania orzeczenia [wyrok z dnia 24 listopada 2020 r., Openbaar Ministerie (podrabianie dokumentów), C-510/19, EU:C:2020:953, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo].

23 Ponieważ sąd odsyłający uważa, że jest nadal zobowiązany na podstawie przepisów proceduralnych prawa belgijskiego do rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, należy uznać, iż spór ten wciąż pozostaje zawisły przed tym sądem i że odpowiedź Trybunału na przedstawione pytanie jest nadal użyteczna dla rozstrzygnięcia tego sporu.

24 W związku z tym należy orzec w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

25 Poprzez swoje pytanie prejudycjalne sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III, w stosownym przypadku w związku z art. 47 karty, należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje, iż sąd rozpatrujący skargę o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu nie może w ramach rozpatrywania tej skargi uwzględniać okoliczności zaistniałych po wydaniu tej decyzji.

26 Tytułem wstępu, z uwagi na to, że rząd belgijski podniósł na rozprawie, że przepisy proceduralne prawa belgijskiego są zgodne z prawem Unii w zakresie, w jakim przewidują one, iż właściwy sąd jest zobowiązany uwzględnić w ramach rozpatrywania skargi o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu okoliczności zaistniałe po wydaniu tej decyzji, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania rozporządzenia Dublin III, należy przypomnieć, iż Trybunał jest zobowiązany uwzględnić, zgodnie z podziałem kompetencji między sądami Unii a sądami krajowymi, kontekst faktyczny i prawny, w jaki wpisują się pytania prejudycjalne, w takiej postaci, w jakiej został on opisany w orzeczeniu odsyłającym. Zatem badania odesłania prejudycjalnego nie można dokonywać z punktu widzenia wykładni prawa krajowego, na którą powołuje się rząd państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 21 czerwca 2016 r., New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, pkt 25).

27 Tymczasem sąd odsyłający wyraźnie ustalił, że zgodnie z jego wykładnią prawa belgijskiego sąd administracyjny powinien w ramach rozpatrywania skargi o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu orzec w przedmiocie zgodności z prawem tej decyzji w postaci, w jakiej została ona wydana przez dany organ administracyjny, a mianowicie na podstawie informacji będących w posiadaniu tego organu, bez możliwości uwzględnienia okoliczności zaistniałych po wydaniu wspomnianej decyzji.

28 Trybunał nie może w konsekwencji dla celów niniejszego postępowania prejudycjalnego przyjąć wykładni przepisów proceduralnych prawa belgijskiego, za którą opowiada się rząd belgijski.

29 Ponadto rządy belgijski i niderlandzki oraz Komisja Europejska podniosły, że okoliczności zaistniałe po wydaniu rozpatrywanej w postępowaniu głównym decyzji o przekazaniu, na które powołuje się H.A., nie miały kluczowego znaczenia dla prawidłowego stosowania rozporządzenia Dublin III.

30 W tym względzie prawdą jest, że bez uszczerbku dla ewentualnego skorzystania przez dane państwo członkowskie z przewidzianej w art. 17 rozporządzenia Dublin III klauzuli dyskrecjonalnej, przybycie brata osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej do wnioskującego państwa członkowskiego nie może, biorąc pod uwagę zawartą w art. 2 lit. g) tego rozporządzenia definicję pojęcia „członków rodziny", uzasadniać zastosowania art. 10 wspomnianego rozporządzenia, dotyczącego sytuacji, w której wnioskodawca ma w państwie członkowskim członka rodziny, którego wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony w tym państwie członkowskim nie stał się jeszcze przedmiotem pierwszej decyzji co do istoty.

31 Jednakże stwierdzenie to nie może dostarczyć sądowi odsyłającemu wystarczającej odpowiedzi, aby orzec w przedmiocie wniesionej do niego skargi kasacyjnej, ponieważ sąd ten wskazał, że w ramach rozpatrywania tej skargi kasacyjnej powinien on ustalić, czy Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) był zobowiązany uwzględnić okoliczności zaistniałe po wydaniu spornej decyzji o przekazaniu, bez możliwości oceny, czy okoliczności, na które konkretnie powołał się H.A. przed owym sądem, mogą mieć wpływ na ustalenie odpowiedzialnego państwa członkowskiego.

32 W świetle zagadnień, które rozpatruje sąd odsyłający w sprawie w postępowaniu głównym, należy przypomnieć, że art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III przewiduje, iż osoba, wobec której wydano decyzję o przekazaniu, ma prawo wniesienia do sądu skutecznego środka zaskarżenia w formie odwołania lub wniosku o ponowne rozpoznanie, z powodów faktycznych lub prawnych, decyzji o przekazaniu.

33 Zakres tego środka jest sprecyzowany w motywie 19 tego rozporządzenia, który wskazuje, że w celu zapewnienia przestrzegania prawa międzynarodowego ustanowiony we wspomnianym rozporządzeniu skuteczny środek zaskarżenia na decyzje o przekazaniu powinien obejmować zbadanie zarówno stosowania samego rozporządzenia, jak i sytuacji prawnej oraz faktycznej w państwie członkowskim, do którego wnioskodawca jest przekazywany (wyroki: z dnia 25 października 2017 r., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 37; a także z dnia 2 kwietnia 2019 r., H. i R., C-582/17 i C-583/17, EU:C:2019:280, pkt 39).

34 W świetle w szczególności ogólnego rozwoju systemu określania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wniesionego w jednym z państw członkowskich w związku z przyjęciem rozporządzenia Dublin III oraz w świetle celów wskazanych w tym rozporządzeniu art. 27 ust. 1 rzeczonego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że przewidziane w nim odwołanie od decyzji o przekazaniu powinno umożliwiać odniesienie się do przestrzegania zarówno zasad przypisania odpowiedzialności za zbadanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, jak i przewidzianych w nim gwarancji proceduralnych (wyroki: z dnia 25 października 2017 r., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 38; a także z dnia 2 kwietnia 2019 r., H. i R., C-582/17 i C-583/17, EU:C:2019:280, pkt 40).

35 Ponadto Trybunał orzekł, że w świetle z jednej strony wspomnianego w motywie 19 tego rozporządzenia celu polegającego na zapewnieniu skutecznej ochrony zainteresowanych osób zgodnie z art. 47 karty oraz z drugiej strony wskazanego w motywie 5 rzeczonego rozporządzenia celu polegającego na szybkim zapewnieniu ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej wnioskodawcy powinien przysługiwać skuteczny i szybki środek zaskarżenia umożliwiający mu powołanie się na okoliczności zaistniałe po wydaniu decyzji o przekazaniu, jeżeli uwzględnienie tych okoliczności ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania wspomnianego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 25 października 2017 r., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 44; z dnia 25 stycznia 2018 r., Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, pkt 31).

36 Z orzecznictwa Trybunału wynika również, że uregulowanie krajowe, które umożliwia danej osobie ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej powoływanie się na okoliczności zaistniałe po wydaniu względem niej decyzji o przekazaniu, w ramach odwołania od tej decyzji, spełnia ten wymóg ustanowienia skutecznego i szybkiego środka zaskarżenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 25 października 2017 r., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 45; z dnia 25 stycznia 2018 r., Hasan, C-360/16, EU:C:2018:35, pkt 32).

37 Niemniej jednak z przywołanego orzecznictwa nie wynika, że państwa członkowskie muszą, na podstawie art. 27 rozporządzenia Dublin III, zorganizować system środków zaskarżenia w taki sposób, aby w ramach rozpatrywania środka zaskarżenia umożliwiającego podważenie zgodności z prawem decyzji o przekazaniu zapewnić dochowanie wspomnianego w pkt 35 niniejszego wyroku wymogu uwzględnienia okoliczności zaistniałych po wydaniu decyzji o przekazaniu, które mają kluczowe znaczenie.

38 Prawodawca Unii zharmonizował bowiem jedynie niektóre zasady proceduralne dotyczące wniesienia do sądu odwołania na decyzję o przekazaniu lub wniosku o ponowne rozpoznanie, z powodów faktycznych lub prawnych, decyzji o przekazaniu, które to środki powinny przysługiwać zainteresowanej osobie.

39 W tym względzie, o ile art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III i motyw 19 tego rozporządzenia przyczyniają się do określenia przedmiotu tego środka zaskarżenia i przewidują, że powinna istnieć możliwość skorzystania z niego przed sądem, o tyle art. 27 ust. 2–6 tego rozporządzenia dostarcza jedynie wskazówek dotyczących terminu, w którym należy z niego skorzystać, warunków zawieszenia wykonania decyzji o przekazaniu w przypadku jego wniesienia oraz pomocy prawnej, z której powinna móc skorzystać zainteresowana osoba.

40 Natomiast art. 27 rozporządzenia Dublin III nie precyzuje, czy przewidziane w nim prawo do wniesienia środka zaskarżenia oznacza w sposób konieczny, że sąd rozpatrujący sprawę może przeprowadzić badanie ex nunc zgodności z prawem decyzji o przekazaniu.

41 Brzmienie art. 27 tego rozporządzenia różni się zatem od brzmienia art. 46 ust. 3 dyrektywy 2013/32, przyjętej tego samego dnia co rozporządzenie Dublin III w ramach generalnej rewizji wspólnego europejskiego systemu azylowego, który stanowi, że skuteczny środek zaskarżenia od aktów wskazanych w art. 46 ust. 1 tej dyrektywy, które nie obejmują decyzji o przekazaniu, zapewnia „pełne rozpatrzenie ex nunc zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych".

42 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w braku uregulowań Unii w danej dziedzinie do wewnętrznego porządku prawnego każdego państwa członkowskiego należy na mocy zasady autonomii proceduralnej ustanowienie szczegółowych przepisów proceduralnych dotyczących środków prawnych mających na celu ochronę uprawnień przysługujących podmiotom prawa, pod warunkiem jednak, że przepisy te nie są mniej korzystne niż przepisy normujące podobne sytuacje podlegające prawu krajowemu (zasada równoważności) oraz że praktycznie nie uniemożliwiają lub nie czynią nadmiernie uciążliwym wykonywania uprawnień przyznanych w prawie Unii (zasada skuteczności) [zob. podobnie wyroki: z dnia 18 czerwca 2002 r., HI, C-92/00, EU:C:2002:379, pkt 67; z dnia 13 grudnia 2017 r., El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, pkt 26; a także z dnia 9 września 2020 r., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (odrzucenie kolejnego wniosku – termin do wniesienia skargi), C-651/19, EU:C:2020:681, pkt 34].

43 Należy również przypomnieć, że państwa członkowskie, wdrażając prawo Unii, są zobowiązane do zapewnienia poszanowania prawa do skutecznego środka prawnego, zapisanego w art. 47 akapit pierwszy karty, co stanowi potwierdzenie zasady skutecznej ochrony sądowej (wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r., Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, pkt 34).

44 Co się tyczy w pierwszej kolejności zasady równoważności, wymaga ona, aby całość uregulowań dotyczących środka prawnego znajdowała zastosowanie jednakowo do środków prawnych opartych na naruszeniu prawa Unii oraz do podobnych środków opartych na naruszeniu prawa wewnętrznego (wyrok z dnia 15 marca 2017 r., Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 Co się tyczy w drugiej kolejności zasady skuteczności, należy podkreślić, że skarga o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu, w ramach której sąd rozpatrujący sprawę nie może uwzględniać okoliczności zaistniałych po wydaniu tej decyzji, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania rozporządzenia Dublin III, nie zapewnia wystarczającej ochrony sądowej, pozwalającej zainteresowanej osobie na wykonywanie praw, które wywodzi ona z owego rozporządzenia i z art. 47 karty.

46 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 82 i 85 opinii, nie można wykluczyć, że wystarczająca ochrona sądowa może zostać zapewniona w ramach krajowego systemu sądowniczego, rozpatrywanego jako całość, w innej formie niż poprzez uwzględnienie okoliczności zaistniałych po wydaniu decyzji o przekazaniu, które mają kluczowe znaczenie, przy okazji rozpatrywania środka zaskarżenia mającego na celu zapewnienie kontroli zgodności z prawem tej decyzji.

47 Aby zapewnić danej osobie wystarczającą ochronę sądową, szczególny środek zaskarżenia, odrębny od środka, o którym mowa w poprzednim punkcie, powinien gwarantować tej osobie w praktyce możliwość doprowadzenia do tego, by właściwe organy wnioskującego państwa członkowskiego nie mogły – w sytuacji gdy okoliczność, która zaistniała po wydaniu decyzji o przekazaniu, stanowi przeszkodę w wykonaniu tej decyzji – dokonać przekazania wspomnianej osoby do innego państwa członkowskiego. Wspomniany środek zaskarżenia powinien również zapewniać, jeżeli okoliczność, która zaistniała po wydaniu decyzji o przekazaniu, pociąga za sobą odpowiedzialność wnioskującego państwa członkowskiego, by jego właściwe organy były zobowiązane do podjęcia wszelkich środków koniecznych do przyjęcia odpowiedzialności tego państwa i rozpoczęcia bez zwłoki badania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego przez tę osobę (zob. podobnie wyrok z dnia 25 października 2017 r., Shiri, C-201/16, EU:C:2017:805, pkt 43).

48 Wynika z tego, że wniesienie szczególnego środka zaskarżenia pozwalającego na uwzględnienie okoliczności zaistniałych po wydaniu decyzji o przekazaniu, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania rozporządzenia Dublin III, powinno być możliwe w następstwie zaistnienia takich okoliczności, przy czym skorzystanie z prawa do wniesienia takiego środka nie może być uzależnione od tego, że zainteresowana osoba została pozbawiona wolności, lub od tego, że wykonanie odnośnej decyzji o przekazaniu ma nastąpić wkrótce.

49 W świetle ogółu powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 27 ust. 1 rozporządzenia Dublin III w związku z motywem 19 tego rozporządzenia i art. 47 karty należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, które przewiduje, że sąd, do którego wniesiono skargę o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu, nie może w ramach badania tej skargi uwzględniać okoliczności zaistniałych po wydaniu tej decyzji, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania tego rozporządzenia, chyba że ustawodawstwo to przewiduje szczególny środek zaskarżenia zapewniający rozpatrzenie ex nunc sytuacji zainteresowanej osoby, którego wynik jest wiążący dla właściwych organów, i który można wnieść w następstwie zaistnienia takich okoliczności, a skorzystanie z niego nie może być w szczególności uzależnione od tego, że zainteresowana osoba została pozbawiona wolności, ani od okoliczności, że wykonanie wspomnianej decyzji ma nastąpić wkrótce.

W przedmiocie kosztów

50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 27 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca w związku z motywem 19 tego rozporządzenia i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie ustawodawstwu krajowemu, które przewiduje, że sąd, do którego wniesiono skargę o stwierdzenie nieważności decyzji o przekazaniu, nie może w ramach badania tej skargi uwzględniać okoliczności zaistniałych po wydaniu tej decyzji, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego stosowania tego rozporządzenia, chyba że ustawodawstwo to przewiduje szczególny środek zaskarżenia zapewniający rozpatrzenie ex nunc sytuacji zainteresowanej osoby, którego wynik jest wiążący dla właściwych organów, i który można wnieść w następstwie zaistnienia takich okoliczności, a skorzystanie z niego nie może być w szczególności uzależnione od tego, że zainteresowana osoba została pozbawiona wolności, ani od okoliczności, że wykonanie wspomnianej decyzji ma nastąpić wkrótce.

Podpisy